

**PREZES URZĘDU
OCHRONY KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel/fax (0-71) 344-05-920, fax 344-05-922
E-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

RWR 61-S-5/03/ZR

Wrocław, 21 października 2003

Decyzja RWR 33 /2003

Na podstawie art. 23c ust.1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. z 2003 r. Nr 86, poz. 804), oraz stosownie do art.28 ust.6 tej ustawy i § 6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. *w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz. U. nr 18 poz. 172 ze zm.) po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania przeciwko przedsiębiorcy **Antoniemu Łuniewskiemu z Pieszyc**, w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów określoną w art.23a ww. ustawy, działanie przedsiębiorcy **Antoniego Łuniewskiego** prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą **Telewizja Kablowa „STUDIO”**, polegające na naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji we wzorcach umownych stosowanych w obrocie z konsumentami, w zakresie dotyczącym sposobu zawiadamiania odbiorców telewizji kablowej o zmianie wysokości miesięcznej opłaty abonamentowej **i nakazuje zaniechanie jej stosowania.**

U Z A S A D N I E N I E

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeprowadził postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy we wzorcach umów stosowanych przez operatorów telewizji kablowej, naruszane są obowiązki w zakresie przestrzegania zbiorowych interesów konsumentów.

Z analizy zebranego materiału wynika, iż stosowany przez firmę **Telewizja Kablowa STUDIO** wzorzec umowny nie spełnia wymogu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, pełnej i prawdziwej informacji. Umowa abonencka nie precyzuje w jaki sposób następuje zawiadomienie konsumenta o zmianie tak istotnego warunku umowy, jakim niewątpliwie jest zmiana cennika opłat za świadczone przez operatora telewizji kablowej usługi.

W związku z powyższym postanowieniem z dnia 29 maja 2003 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął przeciwko przedsiębiorcy **Antoniemu Łuniewskiemu prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą Telewizja Kablowa „STUDIO”** postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w związku z podejrzeniem naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

(dowód: karta 1-2)

W toku postępowania dowodowego Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Przedsiębiorca Antoni Łuniewski prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Telewizja Kablowa „STUDIO” (zwane dalej: TK STUDIO) wpisany jest do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Miasta Pieszycy pod nr ew. 1055/97. Jest operatorem telewizji kablowej (zezwolenie TVK, Prezesa URE nr 187/2002) obejmującej swym zasięgiem działania obszar gminy Pieszycy.
(dowód: karta 3, 6-8)

Z abonentami zawierane są umowy dotyczące usługi dostarczania poprzez instalowaną przez TK STUDIO sieć kablową programów telewizyjnych. Powyższy wzorzec zawierał § 8 stanowiący, że: *„wykonawca zastrzega sobie prawo do zmiany opłat zawartych w § 5 i § 7 spowodowane wzrostem kosztów materiałów, zwiększeniem liczby emitowanych kanałów, zwiększeniem stawek licencyjnych za rozprowadzane programy, zmianami w wielkości opłat za prawa autorskie i wzrostem inflacji”*, który został uznany przez Prezesa Urzędu, jako naruszający zbiorowy interes konsumentów, o którym mowa w art.23a ust.1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W powyższym zapisie bowiem nie było żadnej informacji na temat obowiązku operatora do pisemnego zawiadamiania klientów o zmianie wysokości opłaty abonamentowej. Również w pozostałej części wzorca umownego brakowało postanowień dotyczących formy zawiadomienia klienta w przypadku zmiany tak istotnego elementu umowy, jakim niewątpliwie jest wysokość opłaty abonamentowej.
(dowód: karta 1-2)

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje:

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów określa warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów (art. 1 ust. 1). Rozpatrywana sprawa dotyczy interesu publicznego, albowiem wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów zawierających z przedsiębiorstwem TK STUDIO umowy o zainstalowanie i podłączenie do sieci telewizji kablowej i o dostarczanie sygnałów telewizyjnych. Jest to grupa nieograniczona, o zmiennej liczbie odbiorców, do której w każdym momencie mogą przystąpić nowe osoby.

Zgodnie z art.23a ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *„Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy. Nie jest zbiorowym interesem konsumentów suma indywidualnych interesów konsumentów”*. Zgodnie zaś z art.23a ust.2 powołanej ustawy *„Za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów uważa się w szczególności (...) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (...)”*.

Zbiorowe interesy konsumentów podlegają zatem ochronie prawnej przed godzącymi w nie naruszeniami polegającymi na sprzecznych z prawem (zakazanych przez przepisy innych ustaw) oraz zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami, działaniach przedsiębiorców. Tworząc katalog działań, które będą uznawane za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów ustawodawca posłużył się zwrotem „w szczególności”. Oznacza to, że wskazany katalog ma charakter przykładowy. Zamiarem ustawodawcy było uznanie za praktykę działań, które naruszają przepisy innych ustaw. W przepisie art.23a ustawy nie ma odwołania do konkretnych ustaw (z tego względu, iż byłoby to sprzeczne z zasadami poprawnej legislacji, ale także ograniczało Prezesa UOKiK w jego decyzjach w sprawie niedozwolonych praktyk naruszających interesy konsumentów). Zgodnie z uzasadnieniem projektu rządowego ustawy z dnia 5.07.2002 r., nowelizującej ustawę o ochronie (...) *„Same przepisy art. 23a- 23d nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do*

naruszenia przepisów innych ustaw, a także zasad współzycia społecznego i dobrych obyczajów” (druk sejmowy nr 366, s.20).

Przesłankami zastosowania art.23a powołanej ustawy w niniejszej sprawie jest:

- 1) bezprawność działania przedsiębiorcy polegająca na naruszaniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji,
- 2) godzenia tych działań w interes konsumenta,
- 3) naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.

W przedmiotowej sprawie analizie poddano stosowany przez TK STUDIO w obrocie z konsumentami wzorzec umowy. Z chwilą jego podpisania, pomiędzy tym przedsiębiorcą i jego kontrahentami dochodzi do nawiązania stosunku zobowiązaniowego, z istoty którego wynika, iż na każdej ze stron umowy ciążyą określone prawa i obowiązki. W przypadku ww. umowy TK STUDIO zobowiązany jest do świadczenia usług zainstalowania i podłączenia do sieci telewizji kablowej oraz dostarczania sygnałów telewizyjnych określonych programów za miesięczną opłatą abonamentową (zwaną w umowie eksploatacyjno-konserwacyjną), uiszczaną przez abonentów za wykonane przez niego świadczenia..

W powyższym wzorcu umownym zastrzeżenia Prezesa UOKiK wzbudził następujący zapis w § 8 stanowiący, że: *„wykonawca zastrzega sobie prawo do zmiany opłat zawartych w § 5 i § 7 spowodowane wzrostem kosztów materiałów, zwiększeniem liczby emitowanych kanałów, zwiększeniem stawek licencyjnych za rozprowadzane programy, zmianami w wielkości opłat za prawa autorskie i wzrostem inflacji”*, który informując o możliwościach zmiany ceny abonamentu nie reguluje kwestii formy zawiadomienia abonenta o podwyżce opłaty abonamentowej. Z treści tego zapisu nie wynika bowiem jednoznacznie, w jakiej formie będzie udzielana abonentowi informacja z zmianie wysokości abonamentu. W zasadzie sformułowany w ten sposób zapis daje operatorowi możliwość podnoszenia opłat bez konieczności dodatkowego, indywidualnego zawiadamiania abonenta o podwyżce opłaty abonamentowej. Tak więc zapis ten należy uznać za nieprecyzyjny i nie dający przez to pełnej i rzetelnej informacji na temat formy zawiadomienia abonenta o wprowadzeniu podwyżki opłaty abonamentowej.

W odpowiedzi na zarzuty sformułowane w postanowieniu o wszczęciu postępowania TK STUDIO poinformowała o wprowadzeniu do umowy zapisu o **pisemnym zawiadomieniu abonenta o zmianie wysokości opłaty abonamentowej** z miesięcznym wyprzedzeniem. Uczestnik zaznaczył, iż mimo braku przedmiotowego zapisu umownego - powyższy sposób zawiadamiania był stosowany w praktyce.
(dowód: karta 4)

W związku z tą ostatnią uwagą Uczestnika postępowania, należy zaznaczyć, iż kontrola wzorców umownych prowadzona przez Prezesa Urzędu pod kątem praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów ma charakter abstrakcyjny. Z cytowanego wyżej § 8 umowy nie wynika jednoznacznie, w jaki sposób abonent będzie powiadamiany w przypadku podwyżki opłaty abonamentowej. Określone zachowanie przedsiębiorcy w praktyce, pozostaje bez związku z oceną przez Prezesa Urzędu tego zapisu pod kątem naruszenia obowiązku przedsiębiorcy, określonego w art.23a *o ochronie konkurencji i konsumentów*. Skoro niniejsza umowa została zawarta na piśmie, to zgodnie z dyspozycją **art.77 k.c.**, jej zmiana polegająca na powiadomieniu o zmianie wysokości opłaty abonamentowej, również powinna być stwierdzona na piśmie - czego umowa w jednoznaczny sposób nie reguluje, a wręcz przeciwnie - daje operatorowi możliwość wprowadzenia zmiany wysokości opłaty abonamentowej bez konieczności powiadomiania abonenta.

Ponadto podkreślić w tym miejscu należy, że prawo konsumenta do informacji jest jednym z jego zasadniczych praw, bowiem brak pełnej wiedzy uniemożliwia konsumentowi swobodę oceny i wyboru, ograniczając wolność jego decyzji rynkowych. „Obowiązek informowania partnera o istotnych (z jego punktu widzenia) okolicznościach dotyczących kontraktu, jego przedmiotu i treści, przedmiotu świadczenia, a także powinności czynienia

tego w sposób prawdziwy, rzeczowy i kompletny - jest cechą generalną prawa umów i wpływa z obowiązku lojalnego kontraktowania, dotyczącego zarówno stadium przedkontraktowego, jak i wszelkich dalszych faz już istniejącego stosunku prawnego” (E.Łętowska „Prawo umów konsumenckich”, wyd. C.H.BECK 2002, s.215 i nast.). W tym stanie rzeczy, zdaniem Prezesa UOKiK, tak sformułowany zapis § 8 Umowy nie spełnia także wymogu **art.385 § 2 k.c.** stanowiącego, że „wzorzec umowny powinien być sformułowany jednoznacznie i w sposób zrozumiały”.

W świetle powyższych rozważań należy ponadto zaznaczyć, iż kwestionowany zapis § 8 umowy, sankcjonując znaczną dowolność działań operatora przy wprowadzaniu istotnych zmian umowy, kształtuje bez żadnego uzasadnienia zbyt dużą przewagę kontraktową jednej strony umowy (operatora) kosztem drugiej (konsumenta) i narusza w ten sposób również zasady współzycia społecznego, będące normami o uzasadnieniu aksjologicznym, które także należą do obowiązującego prawa (**art.353¹ k.c.**). W przedmiotowej sprawie szczególnie istotne znaczenie mają te zasady współzycia społecznego, które nawiązują do koncepcji tzw. słuszności kontraktowej, uczciwości kupieckiej, równej pozycji stron umowy, przestrzegania zasad lojalnego, opatrtego na zaufaniu postępowania wobec kontrahenta również w fazie kształtowania treści umowy (por. uchwała SN z dnia 6 marca 1992 r., III CZP 141/91; uchwała SN z dnia 9 lipca 1993 r., III CZP 58/93). Podnieść należy także, iż kryteria słuszności kontraktowej doznają szczególnego zaostrożenia w przypadku obrotu konsumenckiego, bowiem uwzględniają postulat ochrony słabszej strony umowy. Zdaniem Prezesa UOKiK działanie TK STUDIO polegające na zastosowaniu we wzorcu umownym tak sformułowanego § 8 dotyczącego sposobu informowania konsumentów o zmianie wysokości opłaty abonamentowej, powyższą zasadę narusza.

Biorąc pod uwagę powyższe rozważania Prezes UOKiK uznał, iż tak sformułowany zapis § 8 umowy, stosowany przez TK STUDIO we wzorcu umownym jest niezgodny z powołanymi wyżej, następującymi przepisami kodeksu cywilnego:

- z **art. 77**, **art. 353¹** i **art. 385 § 2 k.c.**;

i jednocześnie wypełnia pierwszą z przesłanek **art. 23a** ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w zakresie naruszania przez operatora obowiązku udzielania konsumentom (abonentom) rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji.

Opisane działania TK STUDIO niewątpliwie naruszają tu interes konsumenta, gdyż brak wskazania we wzorcu umownym pisemnego sposobu informowania o podwyżkach opłaty abonamentowej może rodzić dla niego negatywne skutki finansowe, ponieważ operator telewizji kablowej rozlicza odbiorcę według nowych stawek abonamentowych nie mając potwierdzenia, co do faktu czy konsument został skutecznie powiadomiony o zmianie ceny i czy nastąpiła z jego strony akceptacja tej zmiany. Tym samym wypełniona została druga z przesłanek ww. art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Kwestionowany ww. zapis wzorca umownego, co wyjaśniono już na wstępie tej części uzasadnienia decyzji, godzi również w zbiorowy interes konsumentów. Zgodnie z art. 23a ust. 1 zd. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zbiorowym interesem konsumentów nie jest suma indywidualnych interesów konsumentów. Działania TK ORION dotyczą bowiem konsumentów, jakimi niewątpliwie są odbiorcy telewizji kablowej, naruszając ich prawa na szeroką skalę. Tym samym wypełniona została trzecia z przesłanek ww. art. 23a ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

W tej sytuacji Prezes UOKiK stwierdza, że spełnione zostały wszystkie przesłanki warunkujące stwierdzenie stosowania przez TK ORION praktyki naruszającej **zbiorowe**

interesy konsumentów, określonej w **art. 23a** ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Jednocześnie Prezes UOKiK podnosi, iż jego działania spowodowały, że obecnie stosowany przez TK STUDIO wzorzec umowy zawiera już - zgodnie z deklaracją Uczestnika - zapis o pisemnym informowaniu abonenta na temat podniesienia wysokości opłaty aboamentowej. Niemniej jednak fakt zaniechania stosowania przez TK STUDIO przedmiotowej bezprawnej praktyki (zgodnie z oświadczeniem przedsiębiorcy w piśmie z dnia 12 czerwca 2003 r.) nie może skutkować inną sentencją niż wyżej wymieniona. Brak jest bowiem w ustawie *o ochronie konkurencji i konsumentów* wyraźnego przepisu, który pozwalałby na uznanie stosowanej praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i jednocześnie stwierdzającą zaniechanie jej stosowania. Zgodnie z powyższym, nawet jeśli zaprzestano praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, Prezes UOKiK może na podstawie art. 23 c ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* wydać decyzję, w której **uzna praktykę za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakaze zaniechanie jej stosowania**.

Ponadto, odnosząc się do uwag Uczestnika postępowania dotyczących braku działań Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w kwestii wielokrotnego obciążania operatorów TVK za prawa autorskie, Prezes UOKiK stwierdza, iż nie mają one żadnego związku z niniejszą sprawą, a ich ewentualne rozpatrzenie nie może być przedmiotem niniejszego postępowania. Polskie ustawodawstwo umożliwia przedsiębiorcom, a więc także firmie TK STUDIO, dochodzenie ochrony swoich praw i interesów ekonomicznych poprzez szereg uprawnień procesowych. Wśród nich można wymienić przykładowo możliwość wystąpienia do Prezesa UOKiK z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie praktyk ograniczających konkurencję, czy możliwość dochodzenia przed sądem ochrony własnych interesów z ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. *o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (Dz.U. Nr 47, poz.211 ze zm.)

Wobec powyższego należało orzec jak w sentencji.

Stosownie do treści art.78 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art.479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje stronie odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatura we Wrocławiu, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji.

Z up. Prezesa UOKiK
Dyrektor Delegatury UOKiK we Wrocławiu
Zbigniew Jurczyk

Otrzymuje:

Telewizja Kablowa STUDIO
Antoni Łuniewski
Rościszów 61
58-250 Pieszyce